

Pozycja konkurencyjna Polski w obszarze zaawansowanych technologii przemysłowych i ekologicznych

Bogdan Piasecki

Instytut Badań nad Przedsiębiorczością i Rozwojem Ekonomicznym (EEDRI), Społeczna
Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania (www.eedri.pl)

Centrum Doskonałości w Zakresie Gospodarki Opartej na Wiedzy (KNOWBASE), Uniwersytet
Łódzki, Wydział Zarządzania (www.knowbase.uni.lodz.pl)

e-mail: piasecki@uni.lodz.pl

W teorii zarządzania nowe podejście:

- ❑ zastąpienia tzw. „twardego” paradygmatu zarządzania przez przyjęcie nowego „miękkiego” paradygmatu, który bardziej niż obiektywizm, eksponuje kontekst (uwarunkowania psycho- społeczne, historyczne i kulturowe danych zdarzeń).
- ❑ Szerokie zastosowania w zarządzaniu niepełną czy niedoskonałą wiedzą inteligentnych metod predykcji (sieci neuronowe o zróżnicowanej architekturze, inteligentne systemy hybrydowe czy techniki logiki rozmytej itd.

W tym kierunku idzie również szerokie wykorzystanie foresightu, atrakcyjnego zwłaszcza dla firm technologicznych

Foresight technologiczny umożliwia im nie tylko systemowe podejście do oceny i zrozumienia nowych trendów nauki i technologii i ich (przyszłych) trajektorii rozwoju, lecz również (a może przede wszystkim) rozwój strategicznych umiejętności, a w przypadku firmy – zarówno zdolność do dostrzeżenia i wykorzystania okazji technologicznych jak i zdolność do celowego kształtowania zbioru własnych aktywów w celu ich pełnego wykorzystania.

Dlatego ostatnie dwie dekady są świadkiem rosnącej popularności foresightu.

Jednym z podstawowych zadań foresightu technologicznego „Zaawansowane technologie przemysłowe i ekologiczne” była identyfikacja kierunków badań/technologii (nisz), w których firma technologiczna może (w perspektywie do 2030) osiągnąć dobrą pozycję konkurencyjną lub przywództwo technologiczne.

Porównania polskiej gospodarki dowodzą, że konkurencyjność jest niska. Krajowy Indeks Konkurencyjności KIK – 19 miejsce wśród krajów UE.

Faktem jest, że Polska w ostatnich dwóch dekadach osiągnęła znaczący postęp, głównie jednak w sektorach ‘tradycyjnych’, i to przede wszystkim dzięki wzrostowi kwalifikacji i kompetencji technicznych i technologicznych pracowników, nie zaś dzięki zwiększeniu intensywności badań i szybkiej komercjalizacji ich wyników.

Efektom jest zbyt słaby rozwój sektorów wysokich technologii. Częściej oparty na wykorzystaniu różnic w kosztach produkcji, niż na rozwoju technologicznym i innowacyjnym, jako źródłach międzynarodowej przewagi konkurencyjnej

Jeśli rozwój Europy nie ma opartym się na „dwóch prędkościach” Polska powinna zdecydowanie zwiększyć potencjał tworzenia i komercjalizacji nowej wiedzy technologicznej, zwłaszcza w obszarach o wysokim i rosnącym popycie krajowym i zagranicznym, do jakich należą zaawansowane technologie przemysłowe i ekologiczne dla zrównoważonego rozwoju. Jest jednak zdefiniowanie strategii, która wymaga rozwinięcia dynamicznych umiejętności intencjonalnego kreowania, rozwijania i modyfikowania dostępnych zasobów

Zdefiniowaniu elementów takiej strategii służą działania podjęte w ramach zadania *Mocne i słabe strony*, stawiającego sobie za cel identyfikację kierunków badań/technologii, w których Polska może (w perspektywie do 2030) osiągnąć dobrą pozycję konkurencyjną lub przywództwo technologiczne.

Słabe i mocne strony polskiej gospodarki

Mocne strony:

pojawienie się grupy liderów innowacyjności,
wzrost sprawności rynków finansowych i pierwsze oznaki zmiany struktury
źródeł finansowania działalności badawczo-rozwojowej

Słabe strony:

- spadek liczby przedsiębiorstw innowacyjnych;
- marginalną rolę sektora nauki w innowacyjności firm;
- zdecydowaną dominację innowacji przyrostowych nad radykalnymi;
- zarysowującą się dychotomię struktury przemysłu firm krajowych zagranicznych wysokich i niskich technologiach;
- utrzymujący się niski poziom nakładów na działalność B+R z jednoczesną dominacją nakładów na badania podstawowe;
- niewykorzystany potencjał szkół wyższych;
- nierównomierną przestrzenną koncentrację działalności B+R
- Niski udział zatrudnionych w zakresie wysokiej i średniej techniki
- pogłębiający się ujemny bilans handlu zagranicznego wyrobami wysokiej techniki

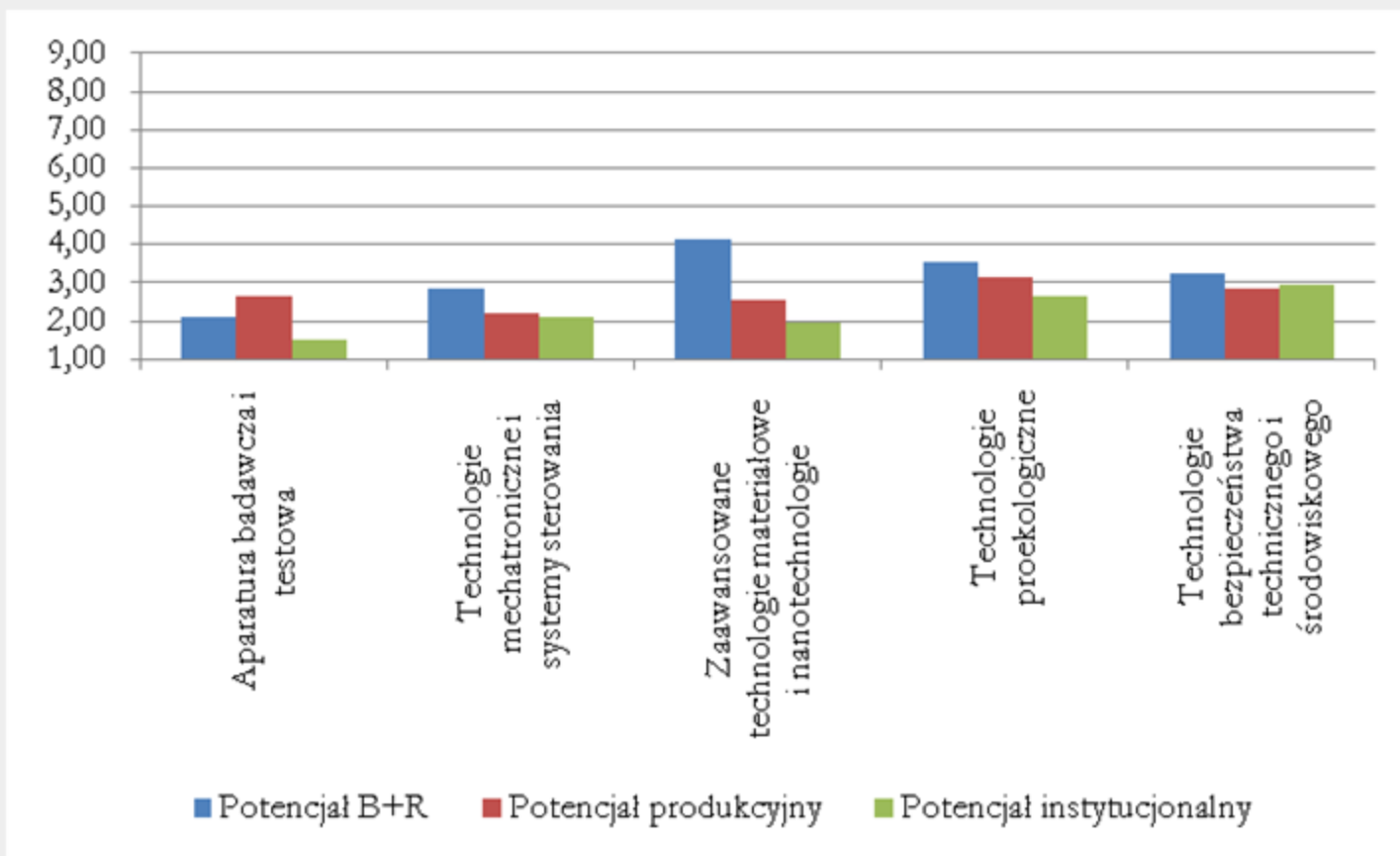
Pozycja konkurencyjna Polski

Konkurencyjność i przywództwo technologiczne jest pochodną relacji między bazą naukowo-badawczą a czynnikami technologicznymi, instytucjonalnymi i rynkowymi.

Ocena pozycji konkurencyjnej z punktu widzenia trzech czynników:

- ❑ potencjału B+R (kadry, Infrastruktura badawczo-naukowa, Finansowanie, Otwartość na potrzeby gospodarki i współpracę z przemysłem),
- ❑ potencjału produkcyjnego (zasoby produkcyjne i finansowe; kompetencje technologiczne, organizacyjne i marketingowe, sieci biznesowe i badawczo-rozwojowe)
- ❑ potencjału (jakości) otoczenia (polityka naukowo-technologiczna i innowacyjna, zwłaszcza infrastruktura wsparcia komercjalizacji wyników badań naukowych, polityka fiskalna wobec komercjalizacji rezultatów badań naukowych, itd.

Pozycja konkurencyjna Polski

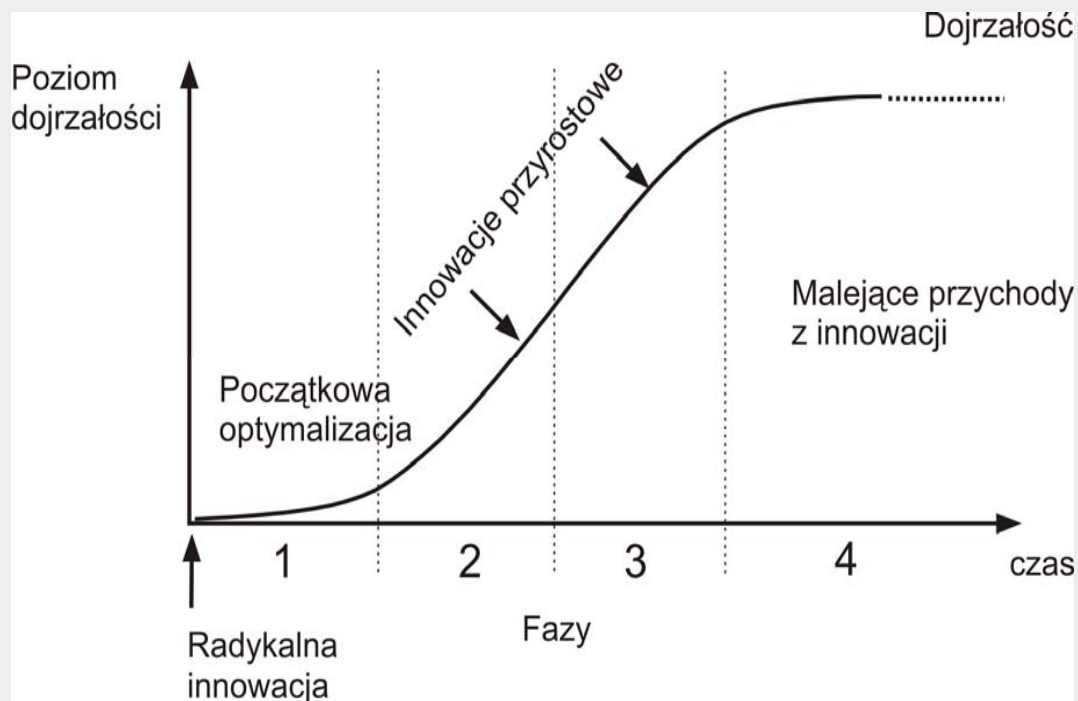
Pozycja konkurencyjna Polski

Oparte na ocenach ekspertów badania dowodzą, że pozycja konkurencyjna Polski w obszarze zaawansowanych technologii dla zrównoważonego rozwoju jest stosunkowo słaba, a najslabszym ogniwem jest potencjał instytucjonalny i jakość otoczenia.

W porównaniu ze światowymi liderami niski jest również potencjał naukowo-badawczy, z wyjątkiem jakości kadr (pod względem jakości kadr pozycja Polski, w wielu obszarach, oceniana jest jako równa pozycji lidera/głównego konkurenta).

Najlepiej pod względem konkurencyjności wypada potencjał produkcyjny firm, choć i on otrzymuje oceny plasujące go w tyle za lub blisko lidera

- **Gotowość technologiczna ocena oparta na modelu cyklu życia technologii**

Do określenia poziomu gotowości technologicznej wykorzystano model cyklu życia technologii i – zbudowany na jego podstawie – indeks gotowości technologicznej.

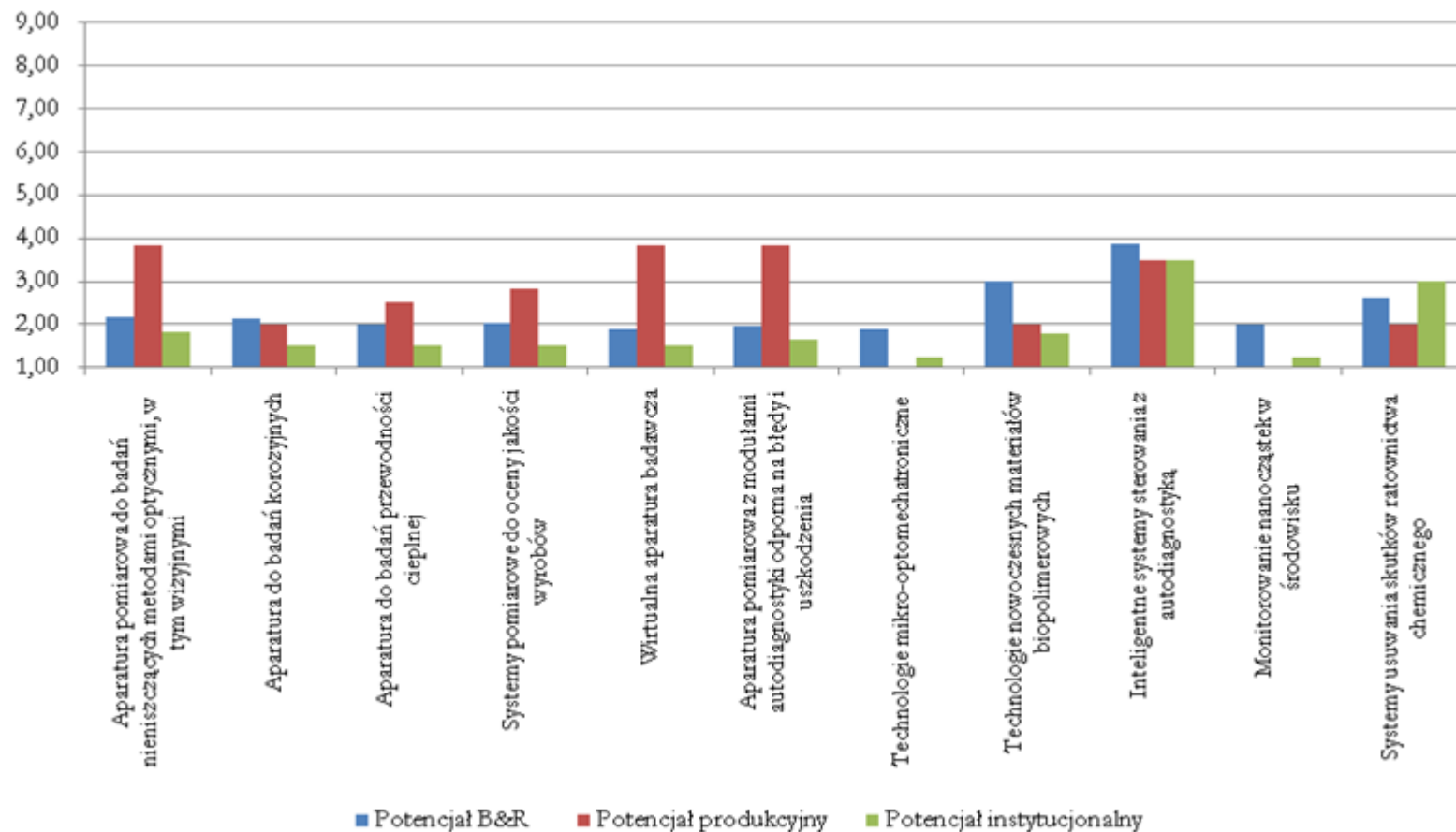
1. Badania (podstawowe i stosowane)
2. Wczesna komercjalizacja (modele/testy)
3. Pełna komercjalizacja (prototypy/testy/demonstracje)
4. Dyfuzja

Rezultaty *Mocnych i słabych* stron wskazują, że zdecydowana większość kierunków badań –technologii dotyczy technologii relatywnie dojrzałych, (trzeci etap rozwoju) w których pozycja konkurencyjna polskiego potencjału naukowo-badawczego (z wyjątkiem kadr), potencjału produkcyjnego polskich firm i jakości otoczenia biznesu jest oceniana jako gorsza, często znacznie, od pozycji światowego lidera.

Taka struktura kierunków badań (technologii) dowodzi, że:

- Istnieje stosunkowo niewiele obszarów w których Polska może budować silną, globalną pozycję konkurencyjną i/lub przywództwo technologiczne,**
- pozwała głównie na inkrementalny postęp technologiczny nie wystarczający do zmniejszania aktualnej luki technologicznej.**

Gotowość technologiczna, a potencjał B+R, produkcyjny i instytucjonalny. Technologie w dwóch pierwszych fazach cyklu życia (technologie wyłaniające się)

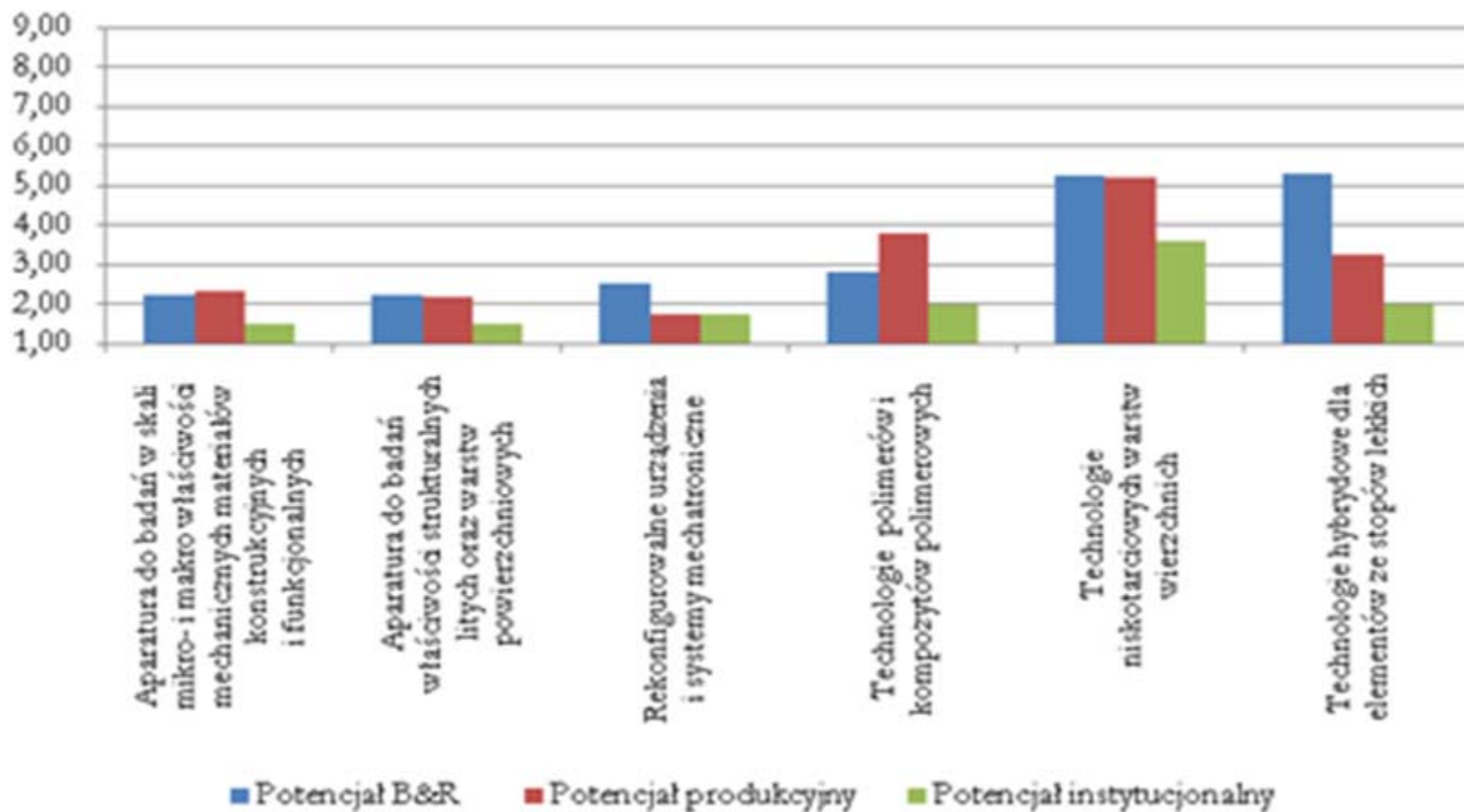

Gotowość technologiczna, a potencjał B+R, produkcyjny i instytucjonalny. Technologie w dwóch pierwszych fazach cyklu życia

Analiza pozycji konkurencyjnej w najbardziej obiecujących (bo znajdujących się w dwóch pierwszych fazach cyklu życia technologii) szczegółowych kierunków badań/aplikacji wskazuje, że:

- ❑ **Najmniejszy dystans do lidera (najlepsza pozycja konkurencyjna) charakteryzuje inteligentne systemy sterowania z autodiagnostyką i tolerancją uszkodzeń. Jest to także jeden z nielicznych obszarów o stosunkowo wyrównanym potencjale badawczo-rozwojowym, produkcyjnym i instytucjonalnym.**
- ❑ **Najsłabsza pozycja konkurencyjna charakteryzuje technologie mikro-optomechatroniczne, w których, dodatkowo, brak nam potencjału produkcyjnego.**

Gotowość technologiczna, a potencjał B+R, produkcyjny i instytucjonalny. Technologie w trzeciej i czwartej fazie cyklu życia

A photograph of a modern industrial building with a glass facade and a curved roof, set against a clear sky.

Gotowość technologiczna, a potencjał B+R, produkcyjny i instytucjonalny. Technologie w trzeciej i czwartej fazie cyklu życia

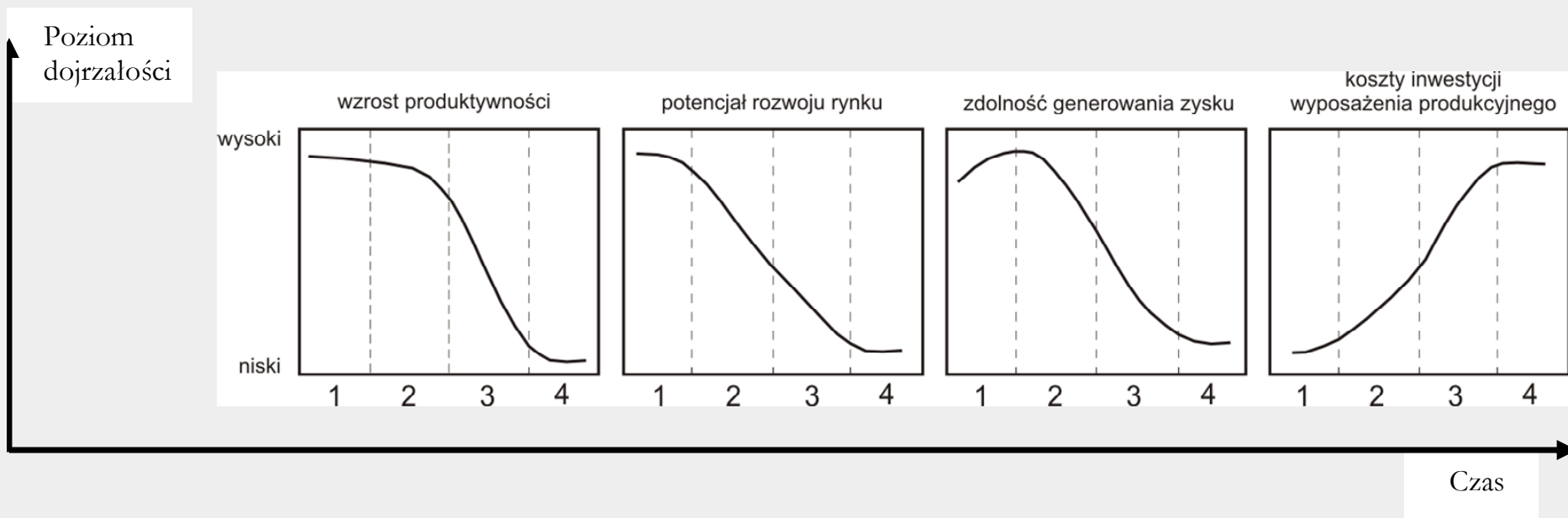
Jeśli chodzi o te szczegółowe kierunki badań/aplikacji, które plasują się na pograniczu drugiej i trzeciej fazy cyklu życia technologii, to najlepsza pozycja konkurencyjna charakteryzuje technologie wytwarzania niskotarciowych warstw wierzchnich oraz warstw wierzchnich o charakterze smarów stałych i technologie hybrydowe dla elementów ze stopów lekkich. Oba te obszary dysponują wysokim – zbliżonym do potencjału, jakim dysponuje lider – potencjałem badawczo-rozwojowym. Jednak, o ile w przypadku technologii wytwarzania niskotarciowych warstw wierzchnich wysokiemu potencjałowi badawczo-rozwojowemu towarzyszy również wysoki potencjał produkcyjny, to w przypadku technologii hybrydowych dla elementów ze stopów lekkich obserwujemy relatywny niedorozwój potencjału produkcyjnego, i jeszcze większy – potencjału instytucjonalnego. Pozostałe kierunki badań/aplikacji mają stosunkowo słabą pozycję konkurencyjną.

Doświadczenia krajów OECD i krajów rozwijających się (włączając tzw. 'tygrysy azjatyckie) wskazują, że gospodarki słabiej rozwiniętych (do jakich też należy Polska) mogą osiągnąć istotny sukces także w badaniach (technologiach) znajdujących się w jak najwcześniejszych fazach cyklu życia (radykalny postęp technologiczny). One bowiem oferują szansę na stosunkowo wysoki zysk, znaczną dynamikę wzrostu rynku i produktywności przy relatywnie niskich (bo niezwiązanych z samymi kosztami produkcji) nakładach inwestycyjnych i niższych wymaganiach jeśli chodzi o wcześniej zdobyte doświadczenie.

W przypadku naszych badań takich technologii należy szukać wśród kierunków badań o najniższym poziomie gotowości technologicznej.

Potencjał rozwojowy technologii o różnym poziomie dojrzałości

Przesłanki rozwoju technologii o różnym poziomie dojrzałości

Poziom
dojrzałości

